

Motion till riksdagen 2021/22:3107

av Cecilia Widegren och Ann-Britt Åsebol (båda M)

Fler överlevare när fler donerar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av om det bör vara obligatoriskt att ta ställning till organdonation för att få körkortstillstånd och förnyat körkort och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att människor regelbundet får ta ställning till organdonation och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vården bör inriktas på att organ ska hållas transplantationsdugliga så länge som möjligt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett ökat samarbete i EU för att förbättra tillgången på och samordningen av organ och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att information om organdonationer och möjlighet att ta ställning till sådana regelbundet kommer medborgarna till del och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I takt med vetenskapens utveckling och forskning blir fler och fler organ möjliga att transplantera. Fortfarande finns organ som är vanligare vid donationer än andra, exempelvis njurar, lever, hjärta, lungor och bukspottkörtel. Utvecklingen är mycket positiv, och i de fall det är möjligt kommer transplantationer att bli allt vanligare. Det konstaterar flertalet utredningar och forskningsrapporter.

Den positiva utvecklingen bidrar dock även med problem. Ju längre vi kommer vetenskapligt, desto fler transplantationer blir det och desto högre blir kraven på att hitta lämpliga organ. Idag finns drygt 1,7 miljoner donatorer registrerade, men behovet av organ överskrider långt tillgången. Denna brist på organ gör att människor dör i förtid, och i onödan. Riksdagens utredningstjänst har konstaterat i sina efterforskningar att

mellan 250 och 300 personer dör årligen på grund av tillstånd som hade kunnat botas med hjälp av nya organ. Väntetiden för organtransplantation för exempelvis njurar kan vara mellan två och tre år, och hundratals väntar otåligt i vårdköer.

Situationen förvärras av att många fler som är lämpliga donatorer inte registrerat en vilja att donera. Under 20 procent av svenskarna återfinns idag i donationsregistret. Att organdonation ska fortsätta vara frivillig är självklart; ingen anhörig ska behöva känna sig pressad att fatta beslut och det är heller inte etiskt korrekt att kräva donation. På grund av den frivilliga statusen måste fler uppmuntras oftare och frågan måste regelbundet ställas. Många är idag inte negativt inställda till organdonation men har kanske inte ställts inför frågan.

Det finns många människor som i relation till en personligt upplevd donation gör fantastiska frivilliga insatser. Det räcker dock inte. Vi som lagstiftare måste bära den kontrollerande makten och fråga oss om varje skattekrona är rätt använd när organ fortfarande är en bristvara och människor dör i väntan på transplantationer.

Det är nu dags att få fler att ta ställning. Ett ställningstagande i frågan kräver att det skapas förutsättningar där individer på ett naturligt sätt uppmanas att välja väg. För många är körkort bland de första myndiga beslut man tar. Utöver detta behöver körkort förnyas varje tioårsperiod, vilket skapar ett naturligt sätt att återvända till frågan. Genom att koppla körkortet och dess förnyelse till ett ställningstagande om donation når man två tredjedelar av Sveriges befolkning.

Men arbetet med donation kan inte stanna inom landets gränser. För att maximera nyttan måste ett samarbete på internationell nivå upprättas. Det krävs hänsyn till många olika faktorer för att ett organ ska räknas som lämpligt för transplantation, exempelvis vävnadstyper. Sverige är ett litet land men med stor kunskap och en hög utvecklingsnivå inom området. Syftet är att antalet möjliga donatorer till varje patient ska ökas genom att hela Europa inför ett gemensamt samarbete för att göra organ tillgängliga för fler. Under rådande situation lider hela Europa brist på organ. Därför måste Sverige föregå med gott exempel och öka sin donatorbank.

Vi kan göra skillnad. Vi vet bättre än att låta människor dö i väntan på organ. Det är dags för krafttag i kampen om att vinna människors ställningstagande. Sverige behöver fler donatorer.

Cecilia Widegren (M)

Ann-Britt Åsebol (M)